

سیدطه هاشمی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد

دانشگاه آزاد اسلامی پرچمدار تحصیلات تکمیلی

در سال جاری ۲۰ هزار نفر به تعداد اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی اضافه می‌شود

یکی از چالش‌هایی که سال‌هاست آموزش عالی با آن مواجه است، بحران خالی ماندن صندلی‌ها در مقاطع کاردانی و کارشناسی و ازدحام دانشجو در مقطع کارشناسی‌ارشد و دکتری است، راه‌حل برون‌رفت از این چالش چیست؟

تصور می‌کنم برای حل این معضل باید دو موضوع به‌عنوان محور اساسی مورد توجه قرار بگیرد. دولت و مجموعه برنامه‌ریزان آموزش عالی، وزارت علوم، بهداشت و شورای عالی انقلاب فرهنگی برای اینکه مشکلات این حوزه را حل کنند نخست باید به مشکلات نگاه ملی داشته باشند و دوم اینکه تلاش کنند از ظرفیت‌های موجود به بهترین شکل برای توسعه این حوزه استفاده کنند.

اما اتفاقی که در دولت گذشته رخ داد این بود که مسئولان وقت آموزش عالی به موضوع کاهش جمعیت در مقطع دبیرستان توجه نکردند، در حالی که اگر همان زمان این موضوع به‌عنوان معضل مطرح می‌شد این امکان وجود داشت که با یک برنامه‌ریزی درست توسعه کمی و کیفی ورودی دانشجو به دانشگاه‌ها کنترل شود اما در آن زمان توسعه دانشگاه‌ها بیشتر مورد توجه قرار گرفت و کمیت فدای کیفیت شد، در حالی که

دانشگاه آزاد اسلامی با امکاناتی مانند کتابخانه، آزمایشگاه و سایر تجهیزات آموزشی مناسب می‌توانست پاسخگوی نیاز جامعه باشد اما حالا این دانشگاه با ۵۰۰ هزار صندلی خالی در مقطع

پرونده

نسرین نیکام | نگاه ناکارآمد دولت قبل به آموزش عالی کشور و در نظر نگرفتن کاهش دانشجو برای مقطع کاردانی و کارشناسی وزارت علوم را با چالش جدی مواجه کرده که هنوز تنها نهاد متولی آموزش کشور نتوانسته برای آن راهکار جدی و کارآمدی پیدا کند. اعلام کاهش چشمگیر ورود داوطلبان به دانشگاه از سوی سازمان سنجش آموزش کشور برگ تازه‌ای از دفتر آموزش عالی کشور را ورق زد و ابعاد جدیدتری از این چالش را برای متولیان امر آموزش رو کرد. بسیاری از کارشناسان و استادان دانشگاه معتقدند که توسعه بی‌رویه مراکز آموزشی مانند علمی – کاربردی، پیام نور و

هستیم وجود این همه دانشگاه مشکل را حل نمی‌کند. از سوی دیگر باید از این ظرفیت‌ها و پتانسیل‌ها برای مقاطع تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) استفاده شود زیرا در حال حاضر متقاضیان زیادی وجود دارند که می‌خواهند در این مقاطع ادامه تحصیل دهند اما ظرفیت‌های موجود پاسخگوی نیاز جامعه نیست.

باید بپذیریم که آمار تقاضا برای ورود به دانشگاه تغییر کرده است زمانی که دانشگاه آزاد اسلامی به پیشنهاد آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی و تأیید امام خمینی (ره) تأسیس شد با توجه به شرایط

سیدطه هاشمی

کتاب و گفت‌

مشکلات دانشجویان در آغاز سال تحصیلی دانشگاه‌ها

کاربردی است تا بتواند هدایت میلیون‌ها دانشجویی را که برای داشتن آینده‌ای روشن راهی مراکز عالی و علمی می‌شوند، به عهده بگیرد. از سوی دیگر یکی از چالش‌هایی که این نهاد آموزشی در سال‌های اخیر با آن درگیر بوده، کاهش جمعیت دانشجویی است تا جایی که مسئولان وزارت علوم صراحتاً اعلام کردند که با بحران صندلی‌های خالی در دانشگاه‌ها روبه‌رو هستند؛ از این‌رو یکی از برنامه‌های جدی این‌وزارتخانه ارائه برنامه و راهکارهای جدید برای سامان دادن به این اتفاق است. اما دانشجویان مشکلات دیگری هم دارند که در این گزارش به آن اشاره می‌شود.

بی‌نظمی در برنامه‌های آموزشی

شروع سال تحصیلی دانشگاه‌ها یعنی شروع در درس‌های دانشجویی که پایانی هم ندارد و هر سال این دغدغه‌ها مانند سریال ادامه پیدا می‌کند. یکی از مهم‌ترین مشکلات اصلی دانشجویان، وضعیت خوابگاه‌ها و بی‌نظمی در گرفتن واحد و برنامه‌های آموزشی است که هیچ مسئولی هم راه‌حل درستی برای این مشکلات ندارد. با وجود ورود بیش از هزاران دانشجو جدید به دانشگاه‌های کشور، اما تعداد تقاضا برای خوابگاه‌ها کمتر از این آمار است. این درحالی است که جمع کثیری از دانشجویان پذیرفته شده در دانشگاه‌ها نسبت به کمبود یا حتی نبود خوابگاه برای اسکان گله‌مند هستند و حتی به اعتقاد برخی از آنان حل نشدن مشکل اسکان برابر با اجبار به انصراف از تحصیل است. در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ امکان واگذاری خوابگاه متهالی به هیچ یک از مقاطع مقدور نبود و امسال هیچ‌گونه خوابگاهی برای دانشجویان کارشناسی‌ارشد و دکتری درنظر گرفته نشده و همچنین علاوه‌بر شرایطی که در اطلاعیه دانشگاه‌ارائه خوابگاه به دختران و پسران دانشجو ذکر شده، راهکار و ظرفیت بیشتر دیگری وجود ندارد.

کاندیدای تحصیل در دانشگاه فرهنگیان

#

فرهیختگان | محمود مهرمحمدی، سرپرست دانشگاه فرهنگیان گفت: «دانشجویانی که فارغ‌التحصیل می‌شوند بعد از سه سال اشتغال می‌توانند کاندیدای تحصیل در دانشگاه فرهنگیان، مقطع کارشناسی‌ارشد شوند. به این ترتیب معلم دوره خود را خوب حس کرده و می‌تواند از دانش موجود نیز استفاده کند و قاعده کلی نیز به همین روال است.» او با بیان اینکه دوره ارشد دانشگاه فرهنگیان فقط برای معلمان است، افزود: «باید معلم انقدر اشراف به کاری که دارد داشته باشد تا نسبت به تصمیمی که می‌گیرد متعهد باشد. به تربیت‌بدنی به عنوان جریان عمومی بسیار اهمیت می‌دهیم و در طول دو سال گذشته برای توسعه زیرساخت‌های آن تلاش‌های زیادی شده است.»

نگاه

تدوین رشته‌های جدید

راهی برای توسعه آموزش عالی

احمد شهیدیان | استاد دانشگاه علامه طباطبائی| متاسفانه آموزش عالی در کشور هیچ تعریف و مفهوم کلی ندارد و با توسعه دانشگاه‌های مختلف مانند علمی – کاربردی، پیام‌نور و آموزش‌های از راه دور دیگر نه هویتی برای آموزش عالی ماند و نه هویتی به نام دانشجو معنا پیدا کرده است. فضا و جو آموزش عالی به شیوه‌ای طراحی شده که هرکس بخواهد به راحتی وارد دانشگاه می‌شود و دیگر مثل گذشته خبری از تلاش و کوشش برای درس خواندن و گذشتن از مرز کنکور وجود ندارد. وقتی تلاش نباشد انگیزه‌ای هم وجود ندارد، درنتیجه دانشجو تخصص و آموزش‌های مهارتی لازم را کسب نمی‌کند و نمی‌تواند برای جامعه فرد مفیدی باشد. اینکه دغدغه طلب علم کردن از بین دانشجویان از بین رفته، بزرگ‌ترین مشکل موجود در سطح جامعه و مسئولان آموزش عالی است و وزارت علوم به‌عنوان تنها متولی توسعه آموزش و تحصیلات تکمیلی می‌تواند برای این مشکلات راه‌حل‌هایی تدوین و اجرایی کند.توسعه دانشگاه‌های مختلف از یک‌سو و آزاد بودن فضای پذیرش دانشجو در این دانشگاه‌ها از سوی دیگر سبب شده دانشگاه مانند گذشته مفهوم و معنا نداشته باشد اما اگر مسئولان آموزش عالی بخواهند این شرایط را تغییر دهند باید به سراغ تغییر رشته‌ها و منابع قدیمی ناکارآمد بروند و با تدوین رشته‌های جدید و موردنیاز کشور و جامعه تلاش کنند سطح آموزش کشور را بالا بکشند.وقتی ورود به دانشگاه سهل باشد بی‌شک خروجی آن انسان‌های توانمندی نخواهد بود و جامعه با حجم فارغ‌التحصیلی روبه‌رو می‌شود که تخصص لازم را ندارند و در نگاه کلی نمی‌توانند برای جامعه و کشورشان فرد مفیدی باشند.با حضور دانشگاه‌هایی که پیش از این هم به آن اشاره شد (با هزینه‌های پایین‌تر نسبت به دانشگاه‌های دیگر) ابهت دانشگاه‌های دولتی شکسته شد و البته این حق را می‌توان برای دانشجو قائل شد که به خرج تحصیل خود فکر کند و هر جا که هزینه کمتری برایش دارد آنجا را انتخاب کند.اتفاق بدتر این است که برخی واحدهای دانشگاهی تنها در یک رشته دانشجو دارند و نمی‌توان اسم دانشگاه را برای آنان انتخاب کرد، اینها کالج یا مراکز آموزشی هستند که توانایی و امکانات زیادی ندارند و وزارت علوم باید برای سر و سامان دادن به وضعیت کنونی دانشگاه و توسعه آموزش عالی فکر جدی کند و اجازه ندهد وضعیت به همین شکلی که اکنون است، ادامه پیدا کند.

یادداشت

تب پشت کنکور ماندن فروکش کرد

آغاز سال تحصیلی ۹۵ در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی از یک‌سو فرصت تازه‌ای است برای جنبه‌وجوش علمی و فعالیت‌های آموزشی و نشاط دانشجویی در سراسر کشور و از سوی دیگر می‌تواند فرصتی را فراهم سازد برای طرح دیدگاه‌ها درباره وضعیت نظام آموزش عالی و بازکاوی برنامه‌های نظام آموزشی.

اعلام نتایج کنکور سال ۱۳۹۵ نشان داد تب و تاب ورود به دانشگاه و مساله پشت کنکوری سال‌های گذشته که هم خانواده‌ها را درگیر می‌کرد، هم دانش‌آموزان را در فضای التهاب و اضطراب قرار می‌داد و هم نظام آموزش عالی را تحت‌تأثیر خود قرار می‌داد، حداقل در مرحله اول ورود به دانشگاه‌ها، فروکش کرده است. در برخی رشته‌ها تعداد داوطلبان از ظرفیت پذیرش دانشجو در آن رشته کمتر بوده است. این امر می‌تواند پیامدهایی را در بر داشته باشد؛ ازجمله انگیزه رقابت و تلاش را در داوطلبان بکاهد، زیرا تصور براین است که تقاضا برای پذیرش بیش از داوطلبان است و بدون کوشش هم می‌توان به دانشگاه راه یافت. درنتیجه این رشته‌ها محل حضور کسانی می‌شود که شرایط دانشی لازم را نداشته باشند. نکته دیگر آمار بالای پذیرش دختران در دانشگاه است که می‌تواند در آینده سبب کمبود نیروی متخصص در برخی زمینه‌هایی که حوزه کار مردانه است، بشود و از سویی نباشت دانش‌آموختگان دختر با مدارک تحصیلی عالی اما بدون شغل مناسب را در پی داشته باشد. این کمبود امکانات شغلی مناسب می‌تواند دختران تحصیلکرده را به سوی مشاغل کم‌درآمد اداری، به‌ویژه در موسسات خصوصی و خدماتی، جذب کند و مردان سرپرست خانوار بسیاری را که با این حقوق‌ها در این مشاغل قرار نمی‌گیرند، با بحران بیکاری مواجه سازد. مساله دیگر، گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تقاضای زیاد برای دوره‌های کارشناسی‌ارشد و دکتری است. ضمن ازدحام نیروی پشت کنکور در این دوره‌ها، در آینده از یک سو با جمعیت انبوه دانش‌آموخته با مدرک عالی و مطالبات گسترده مواجه می‌شویم که اگر مشکل اشتغال و تأمین مطالبات منطقی آنان برآورده نشود می‌تواند مخاطراتی را در پی داشته باشد و آسیب‌های روحی و روانی و اجتماعی دیگری که متأثر از بیکاری و عدم رضایت شغلی بین آنان است. از سویی دیگر، بالارفتن سن ازدواج به دلیل ادامه تحصیل در این دوره‌ها از نظر اجتماعی و فرهنگی معضلاتی را در پی خواهد داشت. دختران زیادی که دارای تحصیلات عالیه با سن بالا هستند به سبب نیافتن زوج مناسب خود ممکن است فرصت مناسب ازدواج را از دست دهند و اگر تمهیدات لازم اندیشیده نشود، پدیده تجردگزینی در کشور رشد می‌یابد. چالش دیگر تعطیل شدن برخی رشته‌های تحصیلی در بعضی از دانشگاه‌ها به‌ویژه در دانشگاه آزاد اسلامی و موسسات غیرانتفاعی و عدم تقاضا برای این رشته‌هاست که می‌تواند مشکلاتی را در اداره این دانشگاه‌ها و نیروهای آموزش‌دهنده ایجاد کند. ضمن اینکه رشد دانشگاه‌ها از جنبه کمی در کشور، وظیفه این مراکز را در سال‌های گذشته بیشتر به امر آموزش و فراگیری مطالب نظری محدود کرد و به جنبه‌های مهارتی و عملی و دانش‌آموختگی ماهر توجه کافی نشد و همین مساله موجب شد انبوهی از تحصیلکرده‌های فاقد مهارت و کارآفرینی بر گروه بیکاران با مطالبات بیشتر افزوده شود. سوق‌دادن دانشگاه‌ها به سوی آموزش‌های کاربردی و خلاقیت‌آفرین و تغییر الگوهای آموزشی شاید گامی باشد که دایره تخصص‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان را از همین دانش‌آموختگان ماهر و کاردان گسترش دهد و بخشی از معضل بیکاری را با کارآفرینی برطرف کند یا حداقل بر تعداد بیکاران نیفزاید. از هم‌اکنون ضرورت طراحی برنامه کیفیت جذب دانشجو در مراکز آموزش عالی در اقق بلندمدت آموزش، تغییر الگوهای آموزشی، پژوهشی و هدایتی در برنامه آموزشی دانشگاه‌ها، طراحی متون درسی متناسب با الگوهای جدید و شیوه معلوب آموزشی، بازنگری در تأسیس دوره‌های تحصیلات تکمیلی و وضعیت طلب دانشجویان و رشته‌هایی که متقاضی ورود به آنها کاسته شده، آینده شغلی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها، کیفیت جذب استاد برای مراکز آموزش عالی و موارد متعدد دیگری که نظام مطلوب آموزشی بر پایه آنها قرار دارد باید در دستور کار متولیان امور در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار گیرد.

جها‌نبخش نوا‌وب

عضو هیات علمی

دانشگاه لرستان

خوابگاه یک محیط مناسب

قبل از ورود به دانشگاه خیلی قصر رویایی از دانشگاه ساخته بودم و فکر می‌کردم دانشگاه‌های تهران با بقیه ایران خیلی تفاوت دارد، با اینکه می‌دانم این تصور درست است اما هیچ‌کدام از اهدافم هرگز تحقق نیافت. از سوی دیگر خوابگاه یک محیط مناسب برای کسانی است که اراده آه‌نین دارند اما بقیه دانشجویان را از واقعیت‌های ملموس جامعه دور می‌کند. موضوع قابل تأمل این است که تصورات تحقق‌نیافته ما به جامعه‌برمی‌گردد و در جامعه و ساختار اجتماعی جامعه پاسخ‌ها را جست‌وجو کرد. دانشگاه خوب در جامعه خوب و سالم به وجود می‌آید و چنین نهادی را نمی‌توان بدون در نظر گرفتن بقیه یک جامعه و جدا از یک جامعه محلی فراتر در نظر گرفت. اگر جامعه ما بیمار است پس از دانشگاه نباید انتظار داشت دانشگاه ما سالم باشد، چون دانشگاه تافته جدابافته از جامعه نیست.نکته مهم‌تر اینکه در بعد علمی و اینکه تا چه میزان به درد جامعه می‌خورم یا نه همیشه خود را مسئول می‌دانم نه استاد و دانشگاه را، چون دانشگاه و استاد بدون تلاش دانشجو هیچ کاری نمی‌توانند انجام دهند.